

Αρ. Πρωτ. Δ.25.04
Αθήνα, 06 Μαΐου 2025

ΠΡΟΣ

Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας

- Υπουργό κo Σταύρο Παπασταύρου
- Υφυπουργό κo Νίκο Ταγαρά
- Υφυπουργό κo Νίκο Τσάφο
- Γενικό Γραμματέα Ενέργειας και Ορυκτών Πρώτων Υλών κo Άρη Αϊβαλιώτη
- Υπηρεσιακά Στελέχη

Θέμα:

**Προστασία του Θεσμού των Ενεργειακών Κοινοτήτων
και Συμμόρφωση με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες**

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Η ΔΕΣΜΗ Ενεργειακών Κοινοτήτων, η οποία εκπροσωπεί αποκλειστικά ανοιχτές και ευρείας βάσης ενεργειακές κοινότητες, απευθύνεται με την παρούσα επιστολή στο Υπουργείο σας για να εκφράσει την έντονη ανησυχία της λόγω της παρατεταμένης ολιγωρίας και της συνεχιζόμενης αμέλειας που παρατηρείται ως προς τη δέουσα εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Οδηγιών και Κανονισμών σχετικά με τις Ενεργειακές Κοινότητες (Ε.ΚΟΙΝ.) που είναι αυθεντικές πρωτοβουλίες πολιτών στην Ελλάδα. Η καθυστέρηση και η αποτυχία της κυβέρνησης να προχωρήσει στην ορθή και πλήρη εφαρμογή των Ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών, καθώς και η υποβάθμιση των Ε.ΚΟΙΝ. ευρείας βάσης, είναι απαράδεκτες και προκαλούν σοβαρή ζημία τόσο στους πολίτες όσο και στη βιώσιμη ενεργειακή ανάπτυξη της χώρας.

1. Ευρωπαϊκές Οδηγίες και Κανονισμοί:

Η Οδηγία 2018/2001 για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (RED II), που έχει ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία, είναι σαφής και δεσμευτική. Στο άρθρο 22 της εν λόγω Οδηγίας, η οποία αναφέρεται στις Ενεργειακές Κοινότητες, τονίζεται χωρίς καμία αμφιβολία ότι η **συμμετοχή των πολιτών πρέπει να είναι κατά πλειοψηφία** και ότι οι Ε.ΚΟΙΝ. οφείλουν να αποτελούν έναν θεσμό κοινωνικής συμμετοχής, με βασική προϋπόθεση την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και όχι μόνο νομικών προσώπων, είτε ιδιωτικού είτε δημοσίου δικαίου. Η απόφαση να επιτραπούν

κοινότητες που δεν περιλαμβάνουν κατά πλειοψηφία πολίτες αντιβαίνει σαφώς στην ευρωπαϊκή νομοθεσία και το κοινοτικό κεκτημένο.

Η **Οδηγία 2019/944 για το κοινό πλαίσιο για τις εσωτερικές αγορές ηλεκτρικής ενέργειας** υπογραμμίζει την ανάγκη για την ενίσχυση των Ε.ΚΟΙΝ. μέσω της προώθησης της συμμετοχής των πολιτών στην παραγωγή, κατανάλωση και διαχείριση ενέργειας. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 16 αναφέρεται ότι τα κράτη μέλη πρέπει να **εξασφαλίζουν την ευρεία συμμετοχή των πολιτών και την υποστήριξη των ενεργειακών κοινοτήτων** ως μέρος των στρατηγικών τους για την επίτευξη των στόχων της κλιματικής ουδετερότητας και της ενεργειακής μετάβασης. Οι παραλείψεις σας στην εφαρμογή αυτών των κατευθυντήριων γραμμών δεν μπορούν πλέον να γίνουν αποδεκτές.

2. Διαχείριση Πόρων και Προτεραιότητες:

Παρακάτω αναφέρουμε μια ενδεικτική σειρά από ελλείψεις και προβλήματα που έχουμε εντοπίσει. Για τα περισσότερα εξ' αυτών έχουμε αποστείλει στο παρελθόν σχετικές εξειδικευμένες επιστολές.

- **ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΟΡΩΝ:** Η ΔΕΣΜΗ Ενεργειακών Κοινοτήτων τονίζει με κατηγορηματικό τρόπο ότι οι πόροι που προορίζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την ενίσχυση των Ε.ΚΟΙΝ. με την ενεργό και ουσιαστική συμμετοχή πολιτών, δεν πρέπει να κατευθύνονται σε άλλες πρωτοβουλίες ή προγράμματα, όπως το πρόγραμμα ΑΠΟΛΛΩΝ, το οποίο δεν εξυπηρετεί την ουσιαστική ανάπτυξη των Ε.ΚΟΙΝ. Ευρείας Βάσης. Οι ειδικά σχεδιασμένοι για τις Ε.ΚΟΙΝ. ευρωπαϊκοί πόροι (βλ. το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας), προορίζονται για την ενεργειακή θωράκιση των τοπικών κοινοτήτων μέσω της ενίσχυσης των δραστηριοτήτων των Ε.ΚΟΙΝ. και όχι για λοιπές δράσεις. Συνεπώς, η κατανομή τους σε μη σχετιζόμενες ιδιωτικές/κρατικές πρωτοβουλίες καθίσταται άτοπη και στερείται νόμιμης βάσης, παρερμηνεύοντας και στεβλώντας την ουσία και τους σκοπούς των ευρωπαϊκών οδηγιών και κανονισμών. Εν κατακλείδι, η στρατηγική υποστήριξης των Δήμων προς την ενεργειακή τους αυτονομία, όπως αυτή αποτυπώνεται εντός του κρατικού προγράμματος Απόλλων, θα μπορούσε να εφαρμοστεί επωφελέστερα και να επιτευχθεί με δίκαιους και συμπεριληπτικούς όρους μέσω των Ενεργειακών Κοινοτήτων ευρείας βάσης, δεδομένου ότι δεν είναι κερδοσκοπικού χαρακτήρα, αποτελούν τοπικά εγχειρήματα αυξάνοντας την τεχνογνωσία και την απασχόληση σε τοπικό επίπεδο και δημιουργώντας, τέλος, το πλαίσιο για την περαιτέρω ανάπτυξη έργων που ανταποκρίνονται στις τοπικές ανάγκες και χαρακτηριστικά των εκάστοτε περιοχών.
- **ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ:** Η καθυστέρηση ή η πλήρης αποφυγή κατανομής συγκεκριμένου ποσοστού ηλεκτρικού χώρου στις Ε.ΚΟΙΝ. που είναι αυθεντικές πρωτοβουλίες πολιτών τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο είναι απολύτως απαράδεκτη και αντιβαίνει στις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η χώρα μας σε επίπεδο ΕΕ. Επιπλέον, η πρόβλεψη και θεσμοθέτηση της προτεραιότητας Α ή τουλάχιστον Β κατά τη διαδικασία εξέτασης των

αιτήσεων διασύνδεσης των Ε.ΚΟΙΝ Ευρείας Βάσης είναι αναγκαία για την πραγματική ανάπτυξή τους. Η επιβολή πέμπτης σειράς προτεραιότητας στις Ε.ΚΟΙΝ. υποβαθμίζει ολοκληρωτικά τον κοινωνικό και περιβαλλοντικό τους ρόλο, καταστρατηγεί την έννοια της δίκαιης ενεργειακής μετάβασης που υποστηρίζουν και πρεσβεύουν ολοκληρωτικά και, τέλος, τις καθιστά ουσιαστικά ανενεργές.

- **ΕΤΗΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΡΑΓΜΩΝ:** Βάσει των Άρθρων 59 και 102 (ν.5037/2023) το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας (ΚΑΠΕ) πραγματοποιεί σε ετήσια βάση αξιολόγηση των φραγμών και των δυνατοτήτων ανάπτυξης των Κοινοτήτων Ανανεώσιμης Ενέργειας και των Ενεργειακών Κοινοτήτων Πολιτών και κατόπιν αυτής αν κριθεί απαραίτητο, εισηγείται στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας τρόπους και κίνητρα προώθησης και ανάπτυξης αυτών. Ζητούμε την άμεση έναρξη της διαδικασίας αυτής, καθώς και την ουσιαστική και ενεργό συμμετοχή της Δέσμης σε αυτή, μέσω της θέσπισης ενός διαφανούς και δομημένου διαλόγου μεταξύ της Δέσμης, του ΚΑΠΕ και του ΥΠΕΝ, για την κοινή εύρεση λύσεων στους εν λόγω φραγμούς. Υπενθυμίζουμε πως αυτή η αξιολόγηση των φραγμών αποτελεί νομική υποχρέωση της ελληνικής κυβέρνησης και απορρέει από το Άρθρο 22 (3) της Οδηγίας για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΕΕ) 2018/2001.
- **ΑΥΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗ:** Όπως έχουμε τονίσει επανειλημμένα, πρέπει να διασφαλιστεί άμεσα η εύρυθμη λειτουργία των υφιστάμενων έργων εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (virtual net-metering) για τις ενεργειακές κοινότητες. **Επίσης**, ύψιστη ανάγκη αποτελεί η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας και του διαδόχου μοντέλου, του εικονικού ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού (virtual net-billing) - επ' αυτού έχουμε αποστείλει προτάσεις και ερωτήματα για τα οποία δεν έχουμε λάβει ακόμα διευκρινίσεις.
- **ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ:** Οι περικοπές που παρατηρούνται στα έργα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού ενεργειακών κοινοτήτων ευρείας βάσης - τα οποία έχουν χρηματοδοτηθεί αποκλειστικά από πολίτες και τοπικές επιχειρήσεις (με τη δωρεάν συμπερίληψη μάλιστα πολλών ενεργειακά ευάλωτων νοικοκυριών) - δημιουργούν σοβαρά ζητήματα οικονομικής βιωσιμότητας και εσωτερικής λειτουργίας. Ζητάμε την ΑΜΕΣΗ εξαίρεση των έργων αυτών από κάθε είδους περικοπές, δεδομένου ότι τα μέλη των ενεργειακών κοινοτήτων προσφάτως ξεκίνησαν να βλέπουν την αποδοχή των επενδύσεων τους, λόγω της ανεπαρκούς έως μη εφαρμογής του νόμου από τους συμβαλλόμενους προμηθευτές ενέργειας.
- **ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΥΕΛΙΞΙΑ:** Όπως έχουμε έγκαιρα αναδείξει στο παρελθόν, η αυξανόμενη διείσδυση των ΑΠΕ (κυρίως Φ/Β και αιολικών μονάδων), εκτός από τα οφέλη που δημιουργεί, συνοδεύεται και από προκλήσεις στην αντιμετώπιση των οποίων οι ενεργειακές κοινότητες έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν αποτελεσματικά. Οι ενεργειακές κοινότητες έχουν τη δυνατότητα να συγκεντρώνουν και να διαχειρίζονται ηλεκτρικά φορτία, να

προμηθεύονται εξοπλισμό έξυπνης διαχείρισης, να διαχειρίζονται με αποτελεσματικό και ασφαλή τρόπο τα δεδομένα και να σχεδιάζουν κατάλληλα κίνητρα για την ενεργοποίηση των μελών τους. Οι ενεργειακές κοινότητες αποτελούν έναν σημαντικό φορέα της αγοράς, ο οποίος αν υποστηριχθεί κατάλληλα μπορεί να αξιοποιήσει το δυναμικό ευελιξίας των πολιτών¹. Η αναγνώριση του σημαντικού τους ρόλου στην προώθηση της ενεργειακής ευελιξίας αποτυπώνεται εξάλλου και σε ευρωπαϊκές οδηγίες σύμφωνα με τις οποίες τα κράτη μέλη καλούνται να διασφαλίσουν ότι οι ενεργειακές κοινότητες αντιμετωπίζονται με μη-διακριτικό και ισότιμο τρόπο όσον αφορά τις δραστηριότητές τους (συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών ευελιξίας), καθώς και όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Έχουν ήδη κατατεθεί από μέλη της Δέσμης συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με το ζήτημα και είμαστε πάντα στη διάθεση σας για να υποστηρίξουμε τον κατάλληλο σχεδιασμό κινήτρων και μοντέλων, ώστε οι ενεργειακές κοινότητες να συμβάλλουν όχι μόνο στην παραγωγή καθαρής ενέργειας αλλά και στην αποτελεσματική διαχείρισή της.

- **ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ:** Σε συνέχεια των παραπάνω σας καλούμε να εξετάσετε και να σχεδιάσετε κατάλληλα κίνητρα και εργαλεία ώστε οι ενεργειακές κοινότητες να είναι σε θέση να αναπτύξουν και άλλες υπηρεσίες και δραστηριότητες όπως η ηλεκτροκίνηση, η εξοικονόμηση ενέργειας, οι συλλογικές ανακαινίσεις κτιρίων κλπ, όπως συμβαίνει και σε άλλες χώρες. Χάρη στην οργανωσιακή τους δομή, οι ενεργειακές κοινότητες έχουν τη δυνατότητα να παρέχουν ολοκληρωμένες και ολιστικές λύσεις - εφόσον υποστηριχθούν κατάλληλα.

3. Έκκληση για άμεση ευθυγράμμιση με τους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς, για τήρηση των αντίστοιχων δεσμεύσεων της χώρας, και προστασία της ενεργειακής δημοκρατίας

Η ΔΕΣΜΗ Ενεργειακών Κοινοτήτων καλεί το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) σε άμεση και πλήρη εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Οδηγιών και Κανονισμών και τίθεται στη διαθεσιμότητα της Πολιτείας για να προσφέρει τη συνδρομή της προς αυτή την κατεύθυνση, ως εκπρόσωπος της κοινωνίας των πολιτών, ως φορέας προάσπισης των δικαιωμάτων των Ε.ΚΟΙΝ. και θεματοφύλακας του ρόλου των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση.

Οι φορείς της Πολιτείας οφείλουν να τηρήσουν τις ευρωπαϊκές δεσμεύσεις και να υποστηρίξουν τις Ενεργειακές Κοινότητες ως βασικούς φορείς της ενεργειακής δημοκρατίας. Η μη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις αυτές εκθέτει τη χώρα μας σε κυρώσεις από τα ευρωπαϊκά όργανα και ταυτόχρονα ακυρώνει τη συμμετοχή των πολιτών στη βιώσιμη ανάπτυξη.

¹ European Commission, ETIP-SNET. (2024). *Energy Communities' Impact on Grids: Energy Community Embedment Increasing Grid Flexibility and Flourishing Electricity Markets*

Η επίκληση του όρου «ενίσχυση των Ε.ΚΟΙΝ.» ή «άρση των εμποδίων για τις Ε.ΚΟΙΝ.» σε κάθε νέο νομοθέτημα που εισάγετε στην Βουλή, δεν μπορεί να παραμένει κενή περιεχομένου και να υποκρύπτει αδράνεια ή αποφυγή πραγματικών δράσεων. Παρακαλούμε θερμά όπως προχωρήσετε άμεσα σε νομοθετικές και διοικητικές ενέργειες που θα επιτρέπουν την πλήρη εφαρμογή των ευρωπαϊκών κατευθυντήριων γραμμών και την ανάπτυξη των Ε.ΚΟΙΝ. ως πραγματικών πυλώνων της ενεργειακής μετάβασης.

Ζητάμε επιπλέον την άμεση έναρξη ενός ουσιαστικού διαλόγου με το ΥΠΕΝ με στόχο την επίλυση των συνεχώς διογκούμενων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ενεργειακές κοινότητες ευρείας βάσης.

Η Δέσμη Ενεργειακών Κοινοτήτων ιδρύθηκε το 2024 και αποτελεί πανελλαδικό φορέα εκπροσώπησης ανοικτού τύπου και ευρείας βάσης ενεργειακών κοινοτήτων οι οποίες έχουν ως κύριο σκοπό την προώθηση της ενεργειακής δημοκρατίας. Στη Δέσμη συμμετέχουν ενεργειακές κοινότητες ανοικτού τύπου και ευρείας βάσης οι οποίες εκπροσωπούν περισσότερους από 4.500 ωφελούμενους, καθώς και υποστηρικτικοί φορείς (Ακαδημαϊκά ιδρύματα, περιβαλλοντικές οργανώσεις και φορείς της κοινωνίας των πολιτών).